СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 290. Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 14. грудня, 1926. VOL. XXXIV. No. 290. Jersey City, N. J., Tuesday, December 14. 1926. THREE CENTS.

ЗБИРАЄТЬСЯ ФАРМЕРСЬКА ОПОЗИЦІЯ ПРОТИ КУЛИДЖА

ГРУПА СЕНАТОРІВ З ФАРМЕРСЬКИХ ОКОЛИЦЬ БУДЕ ВЕСТИ КАМПАНІЮ ПРОТИ НОВОЇ НОМІНАЦІЇ.

ВАШИНГТОН, 12. грудня. — З огляду на те, що найблизче до президента Кулиджа стоячі сенатори заявилися проти допомоги фармерам по думці самих фармерів, сенатори з фармерських округів постановили не добиватися в республиканській партії вже ніяких полекш для фармерів, щоби в сей спосіб зробити нову кандитатуру Кулиджа на уряд президента неможливою.

Провідником у сій новій боротьбі проти Кулиджа є сенатор Лавден, який і має надію самий добитися номінації, якої він хоче позбавити Кулиджа.

ВИБУХ НАФТИ НА КОРАБЛІ.

НЮ ЙОРК, 11. грудня. — На нафтовім корабли Аґвисан, що стояв на якорі недалеко від доків Робинса, на кінці вулиць Двайта й Бірда в Бруклині, вибух з невідомої причини збірник нафти. Вибух видав такий гук і потрясення воздуха, що богато Блуклинцям здавалося, що се землетрус.

Коли заряд обчислив робітників, показалося, що не згинув ніхто, бо всі робітники втекли з корабля через воду до берега. Зате відривки корабля, падаючи з воздуха на землю, покалічили тяжко кількоро людий.

Покликані пожарники затопили корабель зовсім, щоби не допустити до нового вибуху нафти на ньому.

НІКАРАҐВА КАЖЕ, ЩО МЕКСИКО ХОЧЕ ВІЙНИ.

МАНАҐВА, Нікараґва, Середна Америка, 11. грудня. — Адольф Діяс, котрого Злучені Держави признали правно вибраним президентом республики Нікараґви, видав публичну заяву проти мексиканської республики, закидуючи їй, що вона збирається до війни проти Нікараґви. Заява обжаловуе безпосередно мексикаського президента Каєса.

АМЕРИКА ОБЧИСЛЯЄ СВОЇ ВТРАТИ В СВІТОВІЙ ВІЙНІ.

ВАШИНГТОН, 11. грудня. — Після обчислень департаменту війни, Злучені Держави втратили в світовій війні зі своєї армії 50,510 людий вбитими, або помершими з ран. Америка мала кромі сього 193,663 ранених.

В се число не зараховані втрати фльоти й маринарського корпусу.

ДІВЧИНА РАБУЄ БАНК.

ОСТИН, Тексас, 11. грудня. — Одна одинока дівчина одинцем у білий день обрабувала банк. Представившися за ґазетну репортерку, вона зайшла до банку, попросила дозволити собі вжити машини до писання, а коли в банку в полудне лишилося всего двоє людий, вона з револьвером у руках примусила видати собі всю готівку, якої тоді було коло півтора тисячі.

Поліція арештувала опісля Ребеку Бредлі, стеноґрафку прокуратора, як виновницю. Дівчина покінчила університет та приготовлялася до остаточного екзамену на свій степень.

ЗАТОПЛЕННЄ КОРАБЛЯ.

БУЕНОС АЙРЕС, 12. грудня. — Чіліський корабель транспортовий Аравко затонув на морю недалеко від чілійського міста Льота. Причиною затоплення була сильна буря. З моряків корабля 67 моряків потонуло, 29 виратувалося. Досі добуто з океану 8 тіл.

ҐАНМЕНИ ЗАБИЛИ МЕЙОРА МІСТА.

БЕНТОН, Илинойс, 12. грудня. — Невисліджені досі ґанмени виманили нині з дому Джова Едемса, мейора міста Бентона, та вбили його на місци. Його жінка мало теж не впала жертвою стрілянини.

Поліція догадується, що тлом убийства була боротьба межи двома ґрупами бутлеґерів.

СТРАШНІ СПЕКИ В БРАЗИЛІЇ.

РІО ДЕ ДЖАНЕЙРО, 12. грудня. — В Бразилії почалися такі спеки, що уряд заборонив перегони коний аж до дальшого зарядження.

Спеки звичайно приходять тут о тій порі року.

БЛИЗЬКО СОТКИ АРЕШТІВ ЗА НАРУШЕННЄ „СИНІХ ЗАКОНІВ".

ЕРВИНГТОН, Ню Джерзі, 12. грудня. — Місцева поліція арештувала нині за нарушеннє „синів законів", що мають понад пів сотки літ, 98 людий, які працювали в неділю. Є се люди, які працювали на стріткарах, купці, робітники „парлорові" до чищення черевиків, фільмові оператори, тощо.

Кождого випущено на волю по зложенню 2 дол. кавції.

НАФТОВИЙ ПРОЦЕС ПРОТИ БУВШОГО МІНІСТРА ФОЛА МАЙЖЕ ПОКІНЧЕНИЙ.

ВАШИНГТОН, 12. грудня. — Оборона й прокураторія в процесі проти бувшого міністра Фола й нафтяра Догені за обманюванне уряду при наймі нафтових теренів покінчили покликувати своїх свідків. З огляду на те росправу перервано, щоби обі сторони приготовилися до остаточних виводів.

Вирок западе ще перед кінцем слідуючого тижня.

ВЕЛИКАНСЬКА ПОЖЕЖА ЛІСІВ.

Повідомляють з Букарешту, що близько Фоскані (в Румунії) вибухла на просторі 13 кільометрів великанська пожежа лісів. Вислано військо для рятункової акції. Праця посувається однакож дуже поволі вперед, бо через велику горяч не можна наблизитися до середини пожежі. За причину пожежі уважають злочинне підложення вогню.

ПАЛАТА ДЛЯ БУВШОЇ ЦІСАРЕВОЇ ЗИТИ.

Еспанські приятелі бувшої цісаревої Зити від довшого часу роблять збірку на палату для неї. Тепер найбагатший еспанський маркіз, Вальдецілля, зложив на ту ціль бракуючі ще 100,000 пезетів, так що вже в найближчому часі палату можна буде купити.

СМЕРТЬ ЗА ТАНЕЦЬ.

Станиславів пережив у неділю крібаву подію. Вечером у каварні „Пасаж" відбувалася забава. Один однорічний підстаршина-Українець танцював рівнож. Присутний на салі польський полковник покликав його до себе і заборонив йому танцювати. Колиж той підстаршина не послухав і вдруге пустився в танець, полковник витягнув шаблю і вдарив підстаршину по голові. Підстаршину відвезено до лічниці, де вкоротці він помер. Серед станиславівського громадянства панує з того приводу велике обурення.

ЗПОЗА КРАТ КРАКІВСЬКОЇ ТЮРМИ.

Особи, що вийшли з краківської тюрми, розповідають про тамошні відносини страшні річі. І так з приходом в тюрму Українців режім незвичайно загострено. Спеціяльною „опікою" тішаться жінки. Їх посаджено в найгірші келії між проститутками і не дано навіть ліжок, а тільки брудні сінники на долівці. Щодо бруду то краківська тюрма моглаби взяти рекорд. Насікомих всякого рода такі маси, що взагалі неможливо з тою язвою боротися. Більшість Українців розміщено в келіях з бандитами, які знущаються над безборонними в звірський спосіб, а скарги до управи тюрми нічого не помагають. Харч тюремний неможливий. Напр. хліб — це мішанина волосся, соломи, ґрису, камінців і т. д., а муки в ньому найменше. З кантини за власні гроші доставляє управа тюрми неможливий до їди харч. Мається враження, що в кантині продається все те, що доставцям зіпсується.

Слідчий суддя і управа тюрми безоглядні і непривітні. Ніякі просьби і інтервенції покищо нічого не помагають. Вязням живеться дуже тяжко. Комітет, що оснувався в Кракові, помагає вязням тільки молоком і хлібом, бо на більшу допомогу не має грошей. Українське громадянство повинно прийти з негайною помочю політичним вязням.

ВАЖНЕ ДЛЯ ВП. ПП. СЕКРЕТАРІВ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА.

Сим повідомляється Вп. пп. Секретарів відділів У. Н. Союза, що висилка календарів на рік 1927 для членів У. Н. Союза вже розпочалась і що вже вислано канлендарі на адресу пп. секретарів для слідуючих відділів:

Вислано почтою 13. грудня:

Від. 12, 24 (2 пак.), 31, 38 (2 пак.), 42, 63 (2 пак.), 68, 73, 81, 85, 110, 135.

Вислано експресом 13. грудня:

Від. 20 (2 пак.), 34, 77 (2 пак.).

Котрий би зі згаданих відділів не дістав з якоїсь причини посилки до 10 днів від дня вислання календарів, нехай повідомить Адміністрацію „Свободи".

МОСКОВСЬКА ЖІНКА-ОТАМАН.

Німецькі ґазети подають про велике повстання на Сибірі, на чолі якого має стояти дуже популярний отаман Орлов. Однак це ймення підставне: Справжнє призвіще отамана — Єлена Сеніна, що походить з околиць Омська.

Її історія — це одна з тих безчисленних траґедій, що повстали в наслідок крівавої влади большевиків. В 1919 році вона зі своїм чоловіком — прапорщиком армії адмірала Колчака попала в полон до червоних. Тут на очах Сеніної замучено її чоловіка, а саму її потім зґвалтовано, скатовано і поховано, але дуже не глибоко.

Прокинувшись зпочатку мертвою, Єніна вночі видерлась на світ і сховалась у приятелів в Омську. Вилікувавшись від ран, вона відчула в собі таку ненависть до катів і таку жагу боротьби та помсти, що негайно підняла повстання під прибраним призвіщем — Орлова.

Переможна боротьба з большевиками привела в її ряди великі тисячі местників і тепер вона є паном положення в частині західного Сибіру. Успіхи Орлова — Сеніної примусили нарешті і большевицьких диктаторів заговорити про цю велику небезпеку.

Народ уважає Сеніну святою і вважає її боротьбу за війну християн з червоними слугами антихриста.

ЗЛОВИЛИ 300 МІЛІОНІВ ФУНТІВ РИБИ.

Протягом 12 місяців, які закінчилися 30. вересня, зловлено було в Новій Скошії 300 міліонів фунтів риби, коли за той сам час мин. року було зловлено 247 міліонів фунтів риби.

НОВЕ ПРИМІНЕННЯ ТРІЙЛИВИХ ҐАЗІВ.

Більшість великих пошестей, передовсім чуми, розходилася по Европі з портових міст. Туди заволікали пошесть кораблі з зараженим ладунком або зі щурами. Досліди виказали, що на щурах живуть блохи, які є найкращими розносциками чуми. Щурів на кораблях повно. Ґрунтовне їх винищування стало можливе щойно при допомозі трійливих ґазів, а саме циянý.

Циян, це сполука водня, азоту і вугля, звісна також під назвою пруського квасу. В нижчих температурах він плинний, та при 26° перемінюється у ґаз страшно трійливий.

Циян виробляють у хемічних фабриках, напоюють ним окремий рід піску, пакують у бляшанні пушки, так як консерви, і в такому виді розсилають по портових містах для дезінфекції кораблів.

Таке відкаджування корабля відбувається ось як. Перше всього опорожнюють корабель від людей — пасажирів і залоги. Остає тільки кілька робітників дезіфекційного підприємства. Вони отвирають усі двері в нутрі корабля, а замикають і заклеюють папером усі двері і отвори, що ведуть на зовні. Потім два робітники, убрані у ґазові маски, такі, як уживано у війні, отвирають на покладі одну таку штуку з цияном по другій і скоро закривають кожду ґумовою паппкою, що не дає цияновí змоги парувати. Так приладжені „консерви" розділюють по всіх убікаціях корабля.

Як усе готове, йдуть робітники знов у ґазових масках у нутро корабля, зривають згадані ґумові шапки з пушок, зміст пушок — пісок, наповнений цияном, висипають на приладжений перше папір, а потім скоро виходять на поклад і замикають за собою останні двері. Циян скоро парує, наповнює весь корабель і вбиває не тільки всі щурі і миши, але також і иншу погань, прим. блощиці. Так „під ґазом" стоїть корабель кілька годин. Потім пускають в рух вентелятори, провітрюють корабель основно і щойно тоді можна входити туди без ґазових масок.

З причини страшної трійливости циянý така дезінфекція була зразу досить небезпечна, тим більше, що циян має досить слабий запах, так що при меншій кількости можна його присутність в повітрі завважити щойно запізно.

Тому тепер домішують до циянý — вже при фабрикації — иншого ґазу, який так страшенно гризе очі, що вже дуже мала його кількість у повітрі примушує людину втікати.

Через те небезпека припадкового затроєння зовсім змаліла і надморські держави законом наказують переводити що якийсь час таку дезінфекцію кождого корабля, щоби тим способом хоронити своїх горожан перед занесенням пошестей з-за моря.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

КІНЧИТЬСЯ ВІЙСКОВА КОНТРОЛЯ НАД НІМЕЧЧИНОЮ

ЖЕНЕВА, 12. грудня. — Контроля аліянтів над Німеччиною скінчиться з днем 31 січня 1927 р. Таке рішення запало на конференції, в якій взяли участь: Франція, Велика Британія, Бельгія, Італія, Японія і Німеччина. Німеччина за те обовязалася віддати справу своїх східних фортів і експорту оружя до вирішення Лідзі Націй на случай, колиб вона не дійшла до порозуміння в тих квестіях з Радою Амбасадорів да 1 лютого 1927 року.

Німеччина хотіла віддати ті спірні справи до вирішення Міжнародному Судови, але вкінци таки згодилася віддати їх Лідзі Націй. В той спосіб така розвязка знайде скорще апробату французького уряду, який тої думки, що Ліґа краще визнається в тих делікатних справах як Міжнародний Суд.

В той спосіб контроля над Німеччиною перейде до рук Ліґи. Знова Ліґа буде інтервеніювати тільки тоді, коли якась держава внесе узасаднену жалобу, що Німеччина не придержується постанов верзальського договору в справі розоружження.

ВЕЛИЧАВІ ПОХОРОНИ ПАШІЧА.

БІЛГОГРОД, 12. грудня. — Батько Югославії, як його називали Серби, або балканський лис, як його звали в Европі покинув на завсігди Югославію. Похорони Миколи Пашіча, довголітного сербського премієра, який від 50 літ кермував судьбою сербського народа, відбулися тої неділі при великім здвизі народа.

Везли Пашіча модерними улицями через місто, яке в тім часі, коли він розпочав свою карієру було нехлюдним балканським селом, бо тільки таким можна було назвати Білгород з перед 50 літ тому назад. Всі ті вулиці і ціле місто виросло на його очах так як і виросла велика югославянська держава, мрія цілого його життя.

А всеж таки й на його похоронах не обійшлося без демонстрацій. Політика Пашіча була добра колись, але не в змінених теперішних обставинах. Тому мав богато ворогів, особливо серед Хорватів і Словінців. На його похороні бракувало найбільшого хорватського провідника Стефана Радіча, який вів сильну опозицію проти Пашіча, який змагав до сильної централізації і не зважав на культурні і політичні вимоги Хорватів і Словінців, які домагалися широкої автономії.

Похорони приспішено, як кажуть з політичних причин, бо побоювалися, що коли його відложуть, готові зїхатися до Білгороду противники Пашіча і зготовити непожадану демонстрацію.

РОСІЙСЬКИЙ ЧЕРВОНИЙ ҐЕНЕРАЛ ГОВОРИТЬ ДО ХІНЦІВ.

ГАНКОВ, 12. грудня. — 300.000 Хінців зійшлося на велике віче, на якім говорив ґенерал Бородін, совітський відпоручник, приділений до кантонського уряду.

Разом з ним стояли на плятформі визначні провідники націоналістичного хінського руху. Бородін говорив по анґлійськи. Всіх бесідників було 33. З того 28 виступало з дуже острою критикою Анґлії.

Ґенерал Бородін взивав нарід до пертя кантонської армії і кантонського уряду, які несуть їм поправу державних фінансів, кращу платню для робітників, менші податки і побільшену торговлю. Націоналістичний уряд не дозволить на те, щоби краєві капітали зникали в чужих кишенях. Він видобуде і ужие їх на поправу залізниць, торговлі і промислу. Він усуне з обігу чужинецькі гроші і паперову валюту, а заведе здорову і вартісну.

На зборах було повно робітників, яких зорґанізовано на протязі двох послідних місяців в 260 робітничих юнїй, які творять централю, яка звона залежна від політичного бюра котре находиться при ґенеральнім штабі ґенерала Чіянґ Кайшік.

КРУТО З ПОЛЬСЬКИМИ ДИПЛЬОМАТАМИ.

ВАРШАВА, 12. грудня. — Премієр Бартель благав польський сойм, щоби змилувався і підніс платню тим людям, що в дипльоматичній службі, бо каже, що всі польські дипльомати стають посміховищем держави. Він сам мусів нераз позичати урядовцям по 140 золотих, щоби купили собі циліндер, бо инакше вони не могли прибути на урядові паради, бо не мали за що купити собі відповідного капелюха.

Бартель домагався ухвали на підвишку платні в сумі 20.000.000 золотих. Сойм відкинув той проект, але кажуть, що уряд знайде инший спосіб, щоби ратувати славу польських дипльоматів. Як не сяк то в инший спосіб гроші знайдуться.

НЕ ЗНАТИ, ЩО СТАЛОСЯ З МИССИС КРИСТІ.

ҐІЛЬФОРД, Анґлія, 12. грудня. — Вже більше як тиждень як нема ніякого сліду по Миссис Кристі, відомій американській писательці. Вся Анґлія не може вийти з дива, що тут сталося. Тисячі людей пошукує за нею, рівнож і поліція і ніхто на годен впасти на слід цеї містерії.

ТУРАТІ СПАССЯ УТЕЧЕЮ.

МАРСИЛІЯ, Франція, 12. грудня. — Прибув тут пароходом з Італії Филип Тураті, відомий противник Муссолінія. Разом з ним прибуло 8 других визначних ворогів фашизму. Всі вони втікли з Італії, побоюючися переслідувань Муссолінія.

При всякій нагоді складаймо жертви на Сиротинець-Захист Українського Народного Союза.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2,75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ГРУДЕНЬ, МІСЯЦЬ „ПРОСВІТИ"

Вся наша поміч, яку збираємо для „Просвіти", ведеться звичайно в грудни. В тім то місяцю припадають народини цеї найстаршої нашої культурної інституції. Про цю подію ми вже згадували і тішимося, що наш голос знайшов відгомін. Відозвалися на него наші старі працьовники, старі приятелі „Просвіти". Ті, що звикли щорічно пересилати „Просвіті" Кризмус-презент і які звикли від давних літ читати популярні видання „Просвіти", її прекрасний календар і т. п. На славу нашій еміграції маємо тут вже таких громадян, які вважають для себе обовязком і почестю бути членом „Просвіти". Що більше, ми вже маємо таких, яким вже замало бути звичайними членами, а які хочуть стати членами добродіями. А це вже поступ. Це амбіція, але така, яка заслугує на признанне, бо такої амбіції нам якраз бракує.

Обєднанне переслало нам листа, який одержало від гром. Осипа Кочана з Джоллієт, Ілл., в якім він пише ось що:

„В залученю пересилаю вам $30. З того вишліть $25 для Тов. „Просвіта" у Львові, якого я є звичайним членом, а тепер хочу стати членом добродієм, а $5 перешліть на потреби Укр. Національного Музею. Не думайте, що я богатий, коли хочу стати аж „добродієм". Ні, я собі звичайний бідний зарібник. А ті гроші, що їх висилаю, зложив я собі в банку, складаючи тижнево по доляру до Крисмес Сейвінг Клаб. Складав я цілий рік, а тепер дістав $50. А скажу вам правду, що я складав ті гроші з виразною віллю, щоби не купувати за них дрібниці, але рішив вислати Кризмес презент до краю. От тому висилаю тепер $30, а решту треба буде вислати пізнійше, коли прийде черга на коляду на Рідну Школу, або на політичних вязнів. Я дуже з того радий, що можу вислати презент до Рідного Краю та помогти нашій „Просвіті", якої я є великим прихильником. Хто знає, може знайдуться ще й другі такі Українці, що вже поступили так само як я, або може рівнож так поступлять. Бо в моїм сусідстві я вже такого знайшов, що зложив $34 на Кризмус-презент для краю і став рівнож членом добродієм „Просвіти", бо зложив для неї $25. Видно, що наш нарід має добре серце і відчуває добре, яку справу треба поперти. Тільки як у всьому так і тут треба принуки".

Ті два приміри жертвенности на „Просвіту" будуть на нашу думку найкращою принукою. Тому ми певні, що як кождого року так і сего, всі щирі приятелі „Просвіти" відновлять свої вкладки та придбають нових членів. Вкладка в сумі $2 не є ніяка жертва. За ню пересилає „Просвіта" календар і книжочки, які вартують ту суму.

НАШИМ КОШТОМ.

Самопежертвованнє й упертість боротьби проти царської тиранії Росії подивляли всі народи світа. Навколо тої революційної боротьби створилися цілі леґенди про свободолюбивість „русского народу" та відданність „русской" інтеліґенції для боротьби за найкращі ідеали людства. Сі прикмети викликали пошану в чужинців. Провідники визвольного руху инших народів та провідники робітничого руху проти визиску капіталу часто ставили на приклад революційну боротьбу „русскаво рабочаго і русскаво крестяніна".

Це давало тій „русской" інтеліґенції великий моральний кредит та важну моральну й фактичну піддержку в опінії народів Европи й решти світа.

Між тим головними активними робітниками в народництві, в боротьбі за демократизм, в революційній боротьбі проти царського деспотизму, були не „русскіє", під якими розуміють виключно Москалів, а Українці, яких можна булоби було назвати „Росіянами" хиба тільки за їх державну приналежність. Москвини були почасти лише ідеольоґами визвольного руху, але й в сьому вони творили мало ориґінального, питомого, свого. Вони брали те, що вже витворила Европа й пристосовували се, иноді дуже невдало, до російських обставин. Активними борцями, які не спинялися приносити в жертву своє життя; Москалі не були. Ними були головно Українці. Досить назвати імена, якими гордиться російський революційний рух, як Стефанович, Бахановський, Дебагорій-Мокрієвич, Дейч, Степняк, Жеябов та инші, а ще перед ними частина „Декабристів", щоб зрозуміти вагу й значіння, яке мали Українці в тяжкій та довгій боротьбі над поваленнєм царату.

Коли перейти до масових селянських рухів, то й тут побачимо, що вони на девядесять відсотків відбувалися на Україні. Україна була увесь час ареною безупинної боротьби за визволення з царського рабства. Лище українські селянські широкі маси брали широку активну участь в революційних рухах.

Але на превеликий жаль треба сказати, що ідеї, втілені в душі наших активних борців, а спрепаровані московськими ідеольоґами, зовсім вбивали дух національний. Майже всі українські народники й революціонери-бойці завжди виступали під інтернаціональним прапором, на якому було написано „Росія". Своїх національних домагань вони не ставили. В „імя братства" всіх народів, населюючих Росію, а головно в імя братства московського народу, вони зрікалися права говорити про Україну. В цей спосіб найкращі українські борці несвідомо ще більше скріпляли „тюрму народів". Борючись проти царату, вони в той же час тягнули свій нарід до створення нової держави, в якій московський нарід мав панувати над другими народами на новий лад. В цей спосіб вони будували нову тюрму. Пересяклі імперіялізмом, хоч кепсько маскованим, провідники московського народа не припускали навіть гадки, що якийсь инший нарід має право бути рівний з ним, має право правадити своє самостійне життя, незалежно від контролі та вказівок Москвина.

В цей спосіб московська інтеліґенція й сам московський нарід поростали перед світом у славу свободолюбивого народа, якому належиться одно з перших місць серед цивілізованих народів, тоді як в дійсности Москалі були [illegible] заскорузлими імперіялістами та жорстокими гнобителями. Про инші народи, а зокрема про українській [illegible] творилася не правдива опінія. Не чуючи про його визвольні змагання, світ набирав про нього думки, як про нарід мало цивілізований, як нарід, якому далекі й чужі кращі ідеали людства. Тому, коли в останній революції український нарід нарешті натрапив на свою національну стежку й повів свою бортьбу, своїм власним національним шляхом, то це сталося для всього світу несподівано й не зрозуміло. Це дало Москалям нагоду обкидати брудом нашу, чисту, ідейну боротьбу. Вся попередна наша робота на користь „русскаво народа" дала нам гіркі плоди. Ми у всьому світі майже не знайшли собі симпатії, не те що якоїсь активної допомоги. Не могли ми використати навіть революційних рухів останніх років, хоча перші полки, які в 1917. році підняли повстання в Петрограді, були на вісімдесять відсотків з Українців. Ми не мали за собою традиції визвольної боротьби на національному ґрунті. Світ привик дивитися на революцію як на „общерусскую".

А прецінь для створення такої традиції на протязі останнього століття, а особливо на початках двайцятого століття Українці мали для того дуже багато нагоди. Взяти хочби революційні рухи в російській торговельній чи військовій фльоті. Адже всі знають, що чорноморська фльота вся була комплектована з Українців, балтійська на три чверти з Українців. Революційним рухам у фльоті належить одно з видатнійших місць у визвольній боротьбі в був. Росії. Пригадати лише повстання Шмідта на кружляку „Очаков" на Чорному морю та свеаборгське повстання в балтійській фльоті. Там матрозами були майже виключно Українці. Вони й були тим елементом, що приніс своє життя в в жертву за визволення „русскаво народа".

Тепер показують в Америці картину „Патьомкін". Мета картини показати геройство борців за народне діло. Приглядаючися картині, ми в ній нічого українського, кромі типів, не побачимо. Між тим залога „Патьомкіна" була на девядесять відсотків Українці, а мова й команда на ньому, після „бунту" була лише „малоросійская". Навіть одинокий з офіцирів, що остався в живих, був лейтнант-механік Олександер Коваленко, який був фактичним командантом „Патьомкіна" після бунту. Про це в картині ні згадки, а не згадано сього тому, бо цей Коваленко, який був одиноким офіциром-демократом, який жив з матросами по братерськи, як старший брат і всією душею співчував визвольній боротьбі, був одинокий між офіцирами, а може і всією командою корабля, свідомим Українцем. Не підмічено цього факту очевидно тому, бо кого там в Совітській Україні цікавить те, що крім большевиків були инші борці за визволення українського народу з соціяльних та національних кайдан царської Росії? А в додаток ще Коваленко тепер не з большевиками, а з „контр-революційними жовтоблакітниками" (він є лектором в Господарській Українській Академії в Подебрадах).

Ще один раз, й певно не послідний, коштом Українців афішується боротьба „русскіх матросов" проти царату.

СПРАВА НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШОСТЕЙ У РУМУНІЇ.

Постійні скарги і жалоби угодових та ліберальних кругів споміж національних меншостей в Румунії про переслідування національних меншостей румунською владою перед Лігою Націй змусили послідню вислати свого секретаря по питанням національних меншостей Кольбана в Румунію для наочного переконання справедливости тих скарг. Це було дуже неприємно боярській оліґархії, але вона рішилася не показувати цього, а противно, використати, о скільки можна, побут п. Кольбана для себе. Аранжовано цілий ряд гостин і обідів, п. Кольбана окружено свитою з 30 чоловік, „позволено" йому було все оглядати, але бережено його перед представниками і делегаціями національних меншостей. Після всього заявив п. Кольбан, що румунське правительство зробило все, щоб улекшити йому його студії, які він робив як приватний чоловік, а свою думку скаже офіціяльно аж по повороті до Женеви. Та оліґархії за довго ждати і тому представник її в Женеві Петруску-Комен вже тепер заявляє, що Кольбан цілком переконався, що Румунія дотримує у всім договори щодо національних меншостей, ба навіть теперішне румунське правительство „опікується культурним розвоєм національних меншостей більше, як долею самого румунського народу".

Та при своїм відїзді п. Кольбан мав реферат перед усіма міністрами і представниками політичних партій про проблему національних меншостей, в якім між иншим заявив, що від правильного розвязання цеї проблеми залежить як питання мира, так і безпека кордонів та консолідація нових держав. Румунія мусить в першій мірі піднести економічний добробут національних меншостей, а потім через горожанську незайманність кожної одиниці, через плекання культури і мови розвязати національне питання. „Але зараз на другий день відповіла оліґархія в „Вітроул-і" з 29. Х. ц. р.: „Користуючися нагодою побуту п. Кольбана в Румунії, ми ще раз звертаємось до народних меншостей і заявляємо, що питання про національні меншости в Румунії повстало не на ґрунті переслідувань національних меншостей, а виключно іззa самолюбства й особистих мотивів їх політичних представників. Румунія є одною з найбільше терпеливих країн Европи, а горожани національних меншостей користуються в Румунії як найширшою свободою і рівноправністю". Оправдати цинізм офіціоза румунського правительства можна хиба тим, що ціну таким заявам знають уже давно в самій Румунії та що нова брехня нікого не здивує.

ОЛЕКСІЙ К. ТОЛСТОЙ.

КНЯЗЬ СЕРЕБРЯНИЙ

(Повість з часів царя Івана Грізного).

(53)

— Ніхто, государю. Він сам прийшов, і всіх станичників привів, котрі з ним під Рязанею Татар побили. Вони разом з Серебряним принесли твоїй царській милости винні голови.

— Отямися! — сказав Іван. — Щож, бачив ти його?

— Бачив, государю: він прямо до мене заїхав; думав, що твоя царська милость в Слободі і просив, щоби я про него сказав тобі. Я хотів-було взяти його під сторожу, та подумав, що однако Григорій Лукіянович скаже, що я підставляю йому ногу, а що Серебряний не втече, коли він сам тобі свою голову приніс.

Годунов говорив прямо, з отвертим лицем, без всякого замішання, ніби в нім не було й тіни хитрости, ані найменшої прихильности до Серебряного. Коли він вчера вечір відпроваджував його на задній рундук, то зробив він се не для того, щоби утаїти перед царем його відвідини (се було би надто небезпечно), а щоби хто з слобідських не упередив Івана і, яко перший вістун, не настроїв його против самого Годунова. Натяк же на Вяземського, показуючий Серебряного ворогом страченого князя, Борис Годунов обдумав і наладив завчасу.

Цар позіхнув ще раз, але не відповідав нічого, і Годунов, слідячи кожду морщину лиця його, не прочитав на нім ніякої ознаки ні явного, ні скритого гніву. Противно, він завважав, що цареви подобався намір Серебряного здатись на його волю.

Іван, приливаючи кров і полохаючи всіх, хотів заразом, щоби його узажали справедливим а навіть милосердним; душегубства його були завсігди прикриті позором строгого правосуддя, і довіре до його великодушности тим більше лестило йому, що рідко де показувалось.

Погодивши трохи, Годунов рішився витягнути з Івана відповідь.

— Як прикажеш, государю, — спитав він, — покликати до тебе Грогорія Лукіяновича?

Але послідний пролив крови вже досить наситив Івана; кілька лищших голов не могло ані нічого додати до його вдоволення, ані збудити в нім заснувшу на час спрагу крови.

Він уважно поглянув на Годунова.

— Не вжеж ти думаєш, — сказав він строго, — що я без убийства жити не можу?— Инше діло злодії; підкопуючі государство, а инше Микита, що Вяземського порубав. А з станичників буду видіти, кого тратити, кого помилувати. Нехай всі і Микита зберуться перед переднім рундуком на подвірю. А як вийду зі спочивальні, то побачу, що з ними робити!

Годунов попрощав царя на добра-ніч і вийшов з низьким поклоном.

Все залежало тепер від того, в якім настрою пробудиться Іван.

XXXVI.

Прощенне.

Звіщений Годуновом, Микита Романович явився на царське подвіре зі своїми станичниками.

Поранені, обірвані, як найріжнороднійше одіті, многі з них з підвязаними головами, всі без шапок і без оружя, стояли вони мовчки, один коло одного, очікуючи, коли пробудиться цар.

Зо дві години ждали вони так, потупивши очи і не підозріваючи, що цар дивиться на них з невеличкого вікна прорізаного над самим рундуком і схованого за узористими решітками. Ніхто з них не говорив ні з товаришами ні з Серебряним, що стояв на боці задуманий і не звертав уваги на купу людей, що товпилася коло воріт і фірток. В числі цікавих була й государева мамка. Вона стояла на рундуку, нагнена на костур, і дивилася на все очима без життя, очікуючи появи Івана, може задля того, щоби через свою присутність здержати його від нової жорстокости.

Іван Василевич, надивившися досить з потайного вікна на своїх опальників, нароскошувавшися думкою, що вони тепер стоять між життєм а смертю, і що не легко їм мабуть на серци, вказався ненадійно на рундуку в товаристві кількох стольників.

Заглянувши царя, одягненого в золоту одіж, опираючогося на узористе жезло, розбійники впали на коліна і склонили голови.

Іван помовчав трохи.

— Здорові були, обірвані! — сказав він в кінци, а поглянувши на Серебряного, додав. — Ти пощо в Слободу зволив? Чи не скучно стало за тюрмою?

— Государю, — відповів Серебряний скромно, — з тюрми втік я не сам, а вхопили мене сидоміць станичники. Вони-ж побили ширинського мурзу Шихмата, про що твоїй милости певне звісно. Разом ми били Татар, разом і здаємся на твою волю; трать або милуй нас, як твоя царська милость знає!

— То се за ним тоді в Слободу приходили? — спитав Іван розбійників. — Відкиж ви його знаєте?

— Батюшка-царю, — відповіли півголосом розбійники — він атамана нашого спас, коли його в Медведівці повісити хотіли. Отож атаман і вхопив його з тюрми!

— В Медведівці? — сказав Іван і усміхнувся. — Се було, бачу, тоді, коли ти Хомяка з товаришами велів вибити? Я се діло памятаю. Я дарував тобі ту першу провину, а був ти, після нашої умови, посаджений за нову провину, коли ти другий раз на людей моїх у Морозова напав. Що скажеш на се?

Серебряний хотів відповідати, але мамка випередила його.

— Та ну-бо тобі провини його вичислювати! — сказала вона сердито. — Замісць щоби обдарувати його за те, що він бісурманів побив, церкву божу оборонив, а ти тільки й глядиш, яку-б провину на него найти. — Чи мало для тебе різні в Москві, вовче ти якийсь!

— Мовчи, стара! — сказав строго Іван: не твоє бабське діла навчати мене!

Але він захотів подратувати її і, відвернувшись від Серебряного, сказав до клячучих розбійників:

— Де ваш атаман, шибеничники? Нехай виступить вперед!

Серебряний взявся відповідати за розбійників.

— Їх атамана тут нема, государю. Він зараз по рязанській битві пійшов собі геть. Я кликав його, та він іти не схотів.

— Не схотів! — повторив Іван: здається мені, що атаман се той самий сліпий, що до мене в спочивальню зі старим приходив. Слухайтеж, гольтіпаки! Я вашого атамана прикажу найти і на кіл всадити!

— Вже самого тебе на тім світі чорти на кіл всадять! — воркнула мамка.

Та цар вчинився, що не чує, і продовжав дивлючись на розбійників:

— А вас за те, що ви самі на мою волю здалися, я помилую. Викотити їм пять бочок меду на подвіре! Ну, що? Рада ти, стара дуро?

Малка зажувала губами.

— Най жиє цар! — закричали розбійники. — Будемо служити тобі, батюшка-государю! Заслужимо твоє прощенне нашими головами.

— Видати їм, — продовжав Іван: — по одному кафтані та по гривні на чоловіка! Я їх в опричнину впишу. Хочете, шибеники, мені в опричниках служити?

Декотрі з розбійників затялись; та більша часть закричала:

— Раді служити тобі, батюшка, де прикаже твоя царська милость!

— Як думаєш, — сказав він радий Серебряному, — добрі вони до війска?

— До війска добрі, — відповів Микита Романович, — тількиж, государю, не вели їх в опричнину вписувати!

Цар подумав, що Серебряний вважає розбійників за негідних такої чести.

— Коли я кого милую, — промовив він урочисто, — я не милую до половини!

— Та якаж се милость, государю? — вирвалося Серебряному.

Іван поглянув на него зачудований.

— Вони, — продовжав Микита, трохи загикуючись, — вони-ж государю, добре діло зробили; без них може Татаре на саму Рязань пійшли би.

— Так чомуж їм в опричнині не бути? — спитав Іван, прошиваючи очима Серебряного.

— А тому, государю, — вимовив Серебряний, котрий даремне старався дібрати, як мога, пристойнійших виразів, — тому, государю, що вони, правда, люде, лихі, а всеж таки ліпші від твоїх кромішників!

Ся несподівана і мимохітна смілість Серебряного вдарила Івана. Він згадав, що вже не перший раз Микита Романович говорить з ним так отверто і прямо. Тимчасом засуджений на смерть сам добровільно вернувся в Слободу і здавався на царську волю. За непослух годі було винувати його, і цар хитався, як приймити се сміле виступленне, коли се нова особа звернула його увагу.

В товпу розбійників незамітно впхався посторонний чоловік, літ шістьдесяти, і старався, не показуючись цареви, звернути увагу Серебряного. Вже кілька разів він ізза першого ряду витягав крадькома руку і силувався зловити князя за полу, та не дістaвши його, знов ховався за розбійників.

— Се що за щур? — спитав Іван, вказуючи на незнакомого.

Але той уже вспів сховатися за розбійників.

— Розступіться, люде! — сказав Іван: — дістати мені того драба, що там з заду ховається!

Кілька опричників кинулось в товпу і витащили винного.

— Що ти за чоловік? — спитав Іван, дивлючись на него підозріваючо.

— Се мій стремінний, государю! — відповів зараз Серебряний, пізнавши свого старого Михеїча, — він не бачив мене, відколи...

— Так; так, батюшка-государю! — потвердив Михеїч, загикуючись зі страху й радости: — його князівсьа милость правду зволить говорити!... Не бачились ми, відколи увязнили його милость! Позволь же мені батюшка-царю, на боярина подивитись! Господи Боже, Микито Романовичу! Я вже думав, що й не побачу тебе!

(Дальше буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЗА ЩО ТЕПЕР ВИКИДАЮТЬ З ГЕТЬМАНСЬКОЇ СІЧИ.

В комунікаті Головного Січового Отамана з дня 15. листопада ч. 22 подано, що мене виключено з Січової Орґанізації ще 20. серпня 1925 на внесення січової старшини Четвертого Округа на підставі 7 і 22 артикулу статута за те, що я розбивав Січову Орґанізацію.

Поминувши, що в тім часі не було ніякого статута, подам ось таке вияснення, щоби не ширилося баламуцтво:

Старшини Четвертого Січового Округа в Дітройт помістили в польській часописи „Дзєннік Польскі" статтю „Між Комунізмом а Ґетьманщиною", в якій обороняють гетьмана Скоропадського. Між иншим в тій статті говориться таке: „В Америці і Канаді розпочали рух за узнанням леґальної династії Скоропадських січові товариства під проводом д-ра Стефана Гриневецького, який мешкає в Шикаґо. Дня 2. листопада 1924 р. січовики зложили урочисту присягу гетьманови Павлови Скоропадському в справах старокраєвих в присутности чужих гостей. Др. Ст. Гриневецький є від трох літ головним січовим отаманом.

„Поволи зростає в найширших масах українського народу і робітничого пролєтаріяту переконання, що давні гасла різати всіх, які не хочуть вірити в пусті кличі демагоґів, до нічого не допровадять та що тільки вірність укр. народа до своєї династії, яка стоїть на становищу територіяльнім, а не вузко племінним і сектярськім, може довести до трівкого успокоєння кипучий кровю край український. За Окружну Команду Січової Орґанізації в Дітройт, Гемтремк і околиці: Іван Каралаш, начальник; М. Федитник, секретар; Теофіль Кошіль, начальник з Гемтремк; Симон Лебідь, писар."

Як бувший отаман четвертого округа почував я себе в обовязку напятнувати січових старшин за той їх поступок, за те, що пішли до польської, ворожої часописи та виписували нісенітниці, представляючи наш нарід як різунів. Те я і написав в листі з 2. мая 1925 р. зверненім на адресу п. Кошіля.

Замісць, щоби мої щирі уваги взяти собі до серця, старшина почала думати про те, як би мене усунути з січових рядів, бо я був непожаданим для гетьманського курсу.

Та з почести окружного отамана я зрезиґнував ще 13. жовтня 1924, коли я приїхав на січові збори в Шикаґо, на яких були присутними: Д. Заболоцький, С. Мурин, М. Сарабун, С. Мусійчук, а рівнож і др. Назарук. Тоді то почув я заяву д-ра Назарука, що він скорше зрезиґнує з редакторства, ніж буде ширити ненависть до Польщі, бо Поляки то культурний нарід.

Я не погоджувався з поступованнєм д-ра Назарука ще до його приїзду до Шикаґа і висказував ту свою думку перед головним отаманом д-ром Гриневецьким. Др. Назарук говорив виразно, що йому ходить о якість, а не о скількість. Хай буде десять Січовиків, а добрих. А під добрими розумів він тільки таких, що так як він думають. І з того вийшла власне біда. На силу накинена гетьманщина розбила Січову Орґанізацію, а зробили це гетьманці, а не такі як я, що бачили лихо і від лиха ратували.

Гетьманська Січ мене викидає. Нема потреби мене викидати, бо я й так з нею в своїй душі нічого спільного не маю. А як вірно я служив правдивій січовій ідеї, хай говорить за себе слідуючий лист: „Шикаґо, дня 21. серпня 1922 р. Від Екзекутиви Січової Орг. в Шикаґо, Ілл. До Вп. Товариша М. Майорчака. Поважаний Товаришу і Козаче М. Майорчак. На внесення Головного Отамана Січ. Орг. д-ра Ст. Гриневецького, який особисто переконався про Ваші подвиги на поли нашої орґанізаційної роботи в Гемтрамк, Міш., Головна Екзекутива Січ. Орґанізації одноголосно ухвалила в імени Січ. Орґанізації зложити Вам щиру подяку за Ваш великий труд і працю, яку Ви вложили в роботу при зорґанізованню 24. сотні. Нехай земля американська видасть більше таких щирих трудовиків як Ви, а тоді сміло можемо сказати, що стане Україна свобідна без хлопа і пана. Лист той просимо віддати кошовому до відчитання загалови 24 сотні. Здорові були: Др. Стефан Гриневецький, Стефан Мусійчук".

М. Майорчак,
б. отаман 3 і 4 Округів Січової Орґанізації в Америці.

ЄДИНОВЛАСТЯ ХИТАЮТЬСЯ.

Всяке єдиновластє є осоружне людській натурі. Тому всі автократи від найдавніймих часів до сегоднішних були кольосами на глиняних ногах. Вони боялися навіть найблизшого свого окруження, тремтіли перед своїми невільниками, а заразом були жорстокими зглядом всіх, яких тінь могла би захитати їх владою.

Наші загуменкові єдиновласники хочуть ущасливити наш нарід рівнож єдиновластєм, яке одначе прибирає в нас оперетковий характер. Нарід відвернувся дуже скоро від таких єдиновласників і зрозумів, що волю нашому народови не виборе епископське чи гетьманське єдиновластє, а тільки національна свідомість, просвіта, орґанізація, любов до своєї батьківщини та всесторонний розвиток індивідуальних і народних сил. Наші єдиновластя хитаються, бо тремтять перед кождим голосом протесту. Не можуть глянути в вічи протестуючим, а борятьса з ними тільки терором.

Бо що сказати про те, що епископ заборонив навіть недавно тому скликаний зїзд священиків, які зїхалися на те, щоби порадитися над забезпеченням своїх родин. Право на такий зїзд дають всі закони всіх держав на світі. Нема людини, яка би могла мати щось проти такого зїзду. Заказав його одначе епископ Богачевський, бо, мовляв, зїзд не має його благословенства. А деж знова є те благословенство: чи може в тім заколоті, що счинився в народі від часу прибуття до Америки епископа Богачевського, чи може в відступстві від церкви і віри, що так поширилося, чи може в тих неможливих відносинах, які запанували днесь між самим священством, де один другого уникає, один другому нічого не вірить, де священики кривлять душею?

Бачимо, як валиться єдиновластє гетьманське, але й з церковним не краще. Бо відпадають не тільки січові сотні від гетьманської централі, але відпадають і церкви від централі епископської. Хитається духовне єдиновластє хоч епископ завів вже печатку українську. Хоч, що правда, й тої би не було, колиб не було війни з рутенством. А до того, не в печатках лежить суть українства, але в серцю і ділах.

Хитається єдиновластє, коли світські люде мусять скликувати конґрес, щоби ратувати церкву. А Конґрес можливо, що трохи зломить єдиновластє, але за те богато допоможе церковній і народній справі і улекшить долю священика. Бо ми тільки колекторами тепер стали. Щораз нові податки, щораз нові накази. Священики окуплюються, як можуть, бо коли не зберуть, то з уст собі і родинам відоймають, а пересилають наложені збірки, щоби не наразитися епископови. А конґрес може зробить в тім якийсь лад, може заведе якусь контролю тай виявить, чи і які збірки доцільні чи ні.

Єдиновластє хитається, бо боїться не тільки орґанізації священиків, але й дякоучителів. Старі козацькі дідугани відступають від ґетьманської Січи, а старі священики народовці від консистора епископського.

Єдиновластє хитається, коли український єдиновластник звертається до своїх українських підданих і вимагає від них того, щоби вони відповіли, що він Українець. Зле з українським єдиновластєм, коли над його українством треба переводити аж плебісцит. Та правду на це питання подасть допера сам український нарід через своїх застунників на церковнім конґресі в Филаделфії. Як доживемо, послухаємо, яка буде відповідь. Бо з священиків в теперішній хвилі не буде богато таких, що дадуть таку відповідь, яку повинні би дати, колиб поступали після голосу своєї совісти. Відповість правильно допера сам нарід.

Священик.

ПОВОЛІ ПІЗНАЮТЬ ЖОВНІРА, ЩО ВТРАТИВ ПАМЯТЬ НА ВІЙНІ.

В 1922-ім році найдено на вулицях Сан Франціска жовніра, який не міг пригадати собі, хто він є. Він дещо памятав з воєнних пригод і люде, що служили у світовій війні в армії, признали, що він мусів бути у боях у Франції; він знав деякі такі подробиці з війни, які лише участник міг знати. Та зате годі було ствердити його тотожність. Згодом він вийшов з шпиталю, дістав від суду позволення називати себе Джеррі Тарбот і став продавачем у одній нюйорській фірмі. Він є зовсім нормальний, лише його память сягає всього три роки назад.

Накінець він поїхав на зїзд американських ветеранів до Филаделфії і там його поставили на виднім місці, щоб усі делеґати могли його добре бачити, в тій надії, що його може пізнає хтось з давних товаришів. Дійсно один з присутних, не делеґат вправді, а сторож на столятьдесятьлітній виставці, крикнув: „Я знаю того чоловіка". Цей сторож, на імя Веніямин Спанґ, заявив, що „Тарбот" служив в 16-ій компанії пятого полку американських „марінс" і Спанґ його бачив там, відвідуючи своїх приятелів. Сам Спанґ служив в 47-ій компанії. Він одначе не міг пригадати собі імени „Тарбота".

Ще заки вістка про це розійшлася в ґазетах, американське бюро ветеранів дістало листа від І. Ґрінберґа, який заявляє, що він служив в 16-ій компанії того самого полку, що про нього казав Спанґ і що з ним служив „Тарбот", якого він пізнав з опису в ґазетах. Він далі подає, що Тарбот називається властиво Жорж Бопре, походить з канадійських Французів і мав в часі війни 22 роки.

Однак подібні твердження наспіли теж і від инших людей які кажуть, що Тарбот називався инакше. Все таки тепер є надія, що можна буде найти, хто він, бо більше вісток стверджує, що він був воякoм при „марінс" (морська піхота).

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ЯНҐСТАВН, О. Бр. св. Михаїла, від. 140, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітинґ відбудеться дня 19-го грудня, в церковній гали на West Reyn Ave. На сей мітинґ повинні всі члени прийти, бо є важні справи до полагодження. Буде цілорічне справозданнє і вибір нового уряду. Неявившийся член буде караний після ухвали. — Федьо Нановський, предс.; Вас. Терлецький, кас.; Іван Кравець, секр.

КЕМПБЕЛ, О. Тов. Сокіл, від. 218, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітинґ відбудеться в неділю, дня 19. грудня, точно о год. 2-ій пополудни, в гали Італійській на 12-ій ул. Проситься всіх членів прибути на річний мітинґ, бо будесь вибирати новий уряд на слідуючий рік. Кождий довгуючий член повинен вирівнати свої залеглости сего року. Неявившийся член на мітинґ підлягає карі після ухвали. — Іван Клюс, предс.; Федор Кузенко, секр.

ФРЕНКФОРД ҐАЙТС, ІЛЛ. Повідомляється членів Бр. св. Михаїла, від. 166, що річний мітинґ відбудеться дня 19. грудня, в домі Якова Балігроцького, 2005 E. Clark St. На сей мітинґ має кождий член явитися, бо є дуже важна справа до вирішення. — Алексій Балігроцький, секр.

ЛОРЕЙН, О. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 34, повідомляє всіх своїх членів місцевих і позамісцевих, що річний мітинґ відбудеться в неділю, дня 19. грудня, о годині 2-ій попол., на гали церковній, East 31 St., Charlston Ave. Проситься всіх членів прибути на сей річний мітинґ, бо є важні справи до полагодження. Буде цілорічне справозданнє і вибір уряду на рік 1927. Довгуючих членів проситься вирівнати свої залеглости. Також просить тих членів, що ще не зложили жертви на Сиротинець, щоби зложили на сім річнім мітинґу. Кождий член має принести за календар У. Н. Союза 30 ц. Неявившийся член заплатить кари 1 дол., а урядник 2 дол. — Теодор Тузінський, предс.; Іван Гіль, кас.; Іван Чмирид, секр.

ЮРКВІЛ, О. Бр. св. Стефана, від. 77, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітинґ відбудеться дня 19. грудня, о годині 9.30 рано, на гали Майнерській. Проситься всіх членів прибути на цей мітинґ і вирівнати свої вкладки і жертви на Сиротинець, хто ще не дав най зложить на сім мітинґу. Буде справозданне фінансове і вибір уряду на рік 1927 та инші важні справи. Неявившийся член буде караний 50 ц., а урядник 1 дол. — А. Волошин, предс.; Петро Головік, секр.

КОРТИС БЕЙ, МД. Бр. св. Михаїла, від. 55, повідомляє всіх своїх місцевих іпозамісцевих членів, що річні збори відбудуться в неділю, дня 19. грудня, точно о год. 1-ій попол., в домі парохіяльнім. На тих зборах повинен кождий член явитися на означений час, бо є много важних справ до полагодження. Старий уряд здасть справозданне, а відтак буде вибір нового уряду на рік 1927. Неявившийся член заплатить кару після статута У. Н. Союза. — П. Семенків, предс.; П. Чайковський, кас.; Н. Шандровський, секр.

ПЕНН АЛЕН, ПА. Бр. св. Димитрія, від. 95, подає до відома своїм місцевих і позамісцевим членам, що річний мітинґ відбудеться дня 19. грудня, в домі Василя Кріль, під ч. 22, о першій годині пополудни. Проситься всіх членів явитися на сей річний мітинґ, бо буде вибір нового уряду на 1927 рік. Довгуючі члени мають вирівнати свої належитости, бо інакше будуть суспендовані. Неявившийся член буде караний 1 дол., а урядник 2 дол. Проситься привести нових членів. — Іван Чорній, предс.; Василь Мацко, кас., Тимко Гурин, секр.

ОРМРОД, ПА. Уряд Бр. св. О. Николая, від. 124, повідомляє всіх місцевих і позамісцевих членів, що квартальний мітинґ відбудеться дня 19-го грудня, точно о годині четвертій пополудни. Проситься, аби всі члени прийшли на означений час, бо є важні справи до полагодження. Неявившийся член заплатить кар упісля ухвали. — Григ. Патрайко, предс.; Теодор Білоус, кас.; Михайло Кочинаш, секр.

ВУДЛАВН, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 120, подає до відома усім місцевим і позамісцевим членам, що річний мітинґ відбудеться дня 19. грудня, о 2-ій годині пополудни. Проситься усіх членів прибути. Буде вибір уряду на рік 1927. Неявившийся член заплатить 50 ц. кари, а урядник 1 дол. Кождий член повинен привести хоч одного нового члена. — Михайл Бац, секр.

ДОНОРА, ПА. Бр. св. О. Николая від. 232, повідомляє своїх членів, що річний мітинґ відбудеться дня 19. грудня, о год. 1-ій пополудни, в гали Литовській. Просимо всіх членів прибути на означений час івирівнати свої залеглости. Також проситься зложити жертву на Сиротинець. На мітинґу буде справозданне контр. комісії і вибір нового уряду на рік 1927. Будесь приймати нових членів без вступної оплати. Неявившийся член заплатить 50 ц. кари, а урядник 1 дол. — Теодор Газдайко, предс.; Алексій Сенко, кас.; Іван Пандрак, секр.

ЕКСПОРТ, ПА. Бр. св. Васлія, від. 101, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітинґ відбудеться на 19-го грудня, о годині 2-ій пополудни, під ч. 26. Проситься кождого члена прибути, а не передавати вкладок другими, бо не будуть приняті, а такого члена суспендуєсь. Проситься членів вирівнати свої залеглости. Неявившийся член підлягає карі 1 дол., а урядник 2 дол. — Андрій Кривнич, предс.; Савка Мацевка, секретар.

МІЖ ЛЮБАРОМ ТА КОНСТЯНТИНОВОМ

I.

Ще сонце десь барилося за лісом і тілько небо порожевилося, відбиваючися на білих плямах корчми на шляху з Констянтиова до Любара.

Легкий прозорий дим рівним стовпом тягся в синє небо й десь гинув у височині.

Стара корчма вкрита почорнівшим снігом, не спала. Старий Борух, правда, й не лягав, бо не такий час був, щоб спати. Вже другий день йдуть козаки на північ і не минають його господи.

Коней забрано. Сіно та овес ще раніще й добре власне, бо не булоб чим годувати. Двері корчми не зачинялися за прохожим та переїзджим людом, в хаті просторій холодно, а сам Борух, закутавшись в лахміття, сидить на лежанці та мовчки дивиться, як порядкують чужі люди в його хаті.

Дивиться, бо треба-ж очам кудись дивитись, а думки його далеко. Де, він і сам не тямить, бо не має вістей від Рахилі, яка мусіла кинути батьківську хату та десь спасатися від розбещених вояків. Мимоволі спогади вертають його до розлуки, що мов гадюка впилася йому в серце й ссе щей досі й то чим далі то дужче.

Втікли Москалі, забравши корову, овечок, трохи самого не вбили, як оступався, прийшли другі. Непохожі, ніби ближчі, бо й говорять так само, як він, і наче вираз твари не такий розбійницький. І зразу:

— Жиде, що маєш їсти?

Що він мав? Що міг дати їм після грабіжу? Клявсь, божився — не повірили. Шукали... й найшли... Рахиль, яку заховав від Москалів-большевиків на горище, боявся за неї, бо вонаж у нього тілько одна. Вже тоді певно не жив би Борух, якби командір якийсь хороший не настиг. Злякались козаки, розбіглись, а командір спинився постоєм на його дворі. Треба було щось думати. Непевна година. Війна навколо, а вона тягтиметься довго. Не місяць і не два. Їхав далекий родич з Любара до Галичини. Упросив його взяти зі собою й Рахиль і от тепер ні слуху, ні духу. Й листа не напишеш, бо пошта не ходить. Поглиблений у спомини задрімав Борух. Йому однаково, хто в хаті є — у нього нема нічого, він сам один старий, непотрібний жид, життя якого для вояків дешевше за набоя.

І приснилася йому долина Єрихона, його нарід вільний, гордий, Єрусалим і Рахиль між кращими доньками Юдеї царицею, бо вонаж найкраща. Весела вона співа під звуки арф, потішає батька свого, котрий любить її більш за все у світі.

Холодно у хаті. Пусто. Борух спить і на устах старечих грає усмішка щаслива, радісна, непорочна. Спить, не чує розмови козаків, не бачить цих озвірілих, загорілих дужих облич, не відчуває страху перед їх рухами, рухами наче залізних мускулів, що не тримаються під одежою.

Хоч хата й топилася, але тепло не могло в ній вдержатися. Двері майже не зачиняються. Козаки звикли вже до Боруха й не звертали на нього уваги. Поралися посеред хати, розташовуючись навколо великого казана з юшкою.

— Треба швидче їсти, хлопці, тай в дорогу, бо з хвилини на хвилину й москалики надійдуть.

Козаки були кінні й час від часу чулося якесь гупання за стіною — то стояли просто на дворі козацькі коні.

Це була застава. Далі в бік Констянтинова були ниви вкриті мокрим снігом з почорнілим розковбаненим шляхом на якого пильно дивилися вартові під стріхою Борухової хати.

II.

Борух прокинувся від страшної стрілянини, наче стріляли в хаті. Він не зразу зрозумів, що є й дивовижно оглядав хату, дивлючись, що нікого нема й тільки рішав заснути знову, аби вдруге побачити чарівний сон, далекий від брудної дійсности, як щось з страшним вереском та грюком ударило десь білля корчми, слідом за тим з брязкотом та стоном посипалися шибки й ніби продовженням цього акорду загарчав кулемет.

Борух зі страху накрився з головою лахміттям й занімів, мов очікуючи чогось більш страшного.

Стрілянина не стихала, а навпаки дужчала й через вибиті вікна рокотіла ясніще.

І крізь цю стрілянину, мов скрізь виття вітру у хуртовину, вчулося йому, ніби хтось стогне в хаті, якась жива душа.

Перемігши жах, підвівся. На соломі посеред хати лежав чоловік зі скрівавленою головою. Ще дужчий жах охопив його при виді крови, щось заболіло в грудях, коло серця й разом промайнула думка: спасти.

Хутенько вибравшись з лахміття, надійшов до чоловіка й по одежі пізнав козака, що ще в ранці весело співав свої пісні.

— Невже мертвий — й ніби в відповідь почувся стон, глибокий, сильний, болючий.

Чим же його перевязати? думав Борух. Все забрали, навіть старої сорочки не лишилося.

Очи безсило шукали якоїсь, бодай, ганчирки, бо кров так і гонила.

Й раптом очи спинилися. Угледів Борух богомілля, що краюшком витикалося з лахміття на лежанці. Зрадів старий.

— Єгова простить, а молитись і без цього можна. Треба життя людське урятувати.

Нарвав пасмів, обмив, як міг, рану перевязує і почува старий Борух, що все, що трапилося з ним в останні роки, є ніщо проти людського життя. Ось лежить зкрівавлений козак. На ньому сріблом набита шабля, вбраний гарно, й коня не поганого мав, мабуть все це дорожче того, що він загубив.

Що було у нього. Пара коней та корова? Та цеж ніщо. Хиба цікаві козаку тепер і шабля і кінь і одежа? Йому миле тепера життя, яке він може губить вже.

Чогож я журився та жалував, коли я ще можу помогти цьому чоловікови, то хибаж я не щасливіший за нього?

Козак затих. Обережно поклав перевязану голову на солому й тихенько одійшов. Та задубілість, що охопила була його з ранку на лежанці, десь зникла. Йому хотілося жити, ніби молодому. Жити не для чогось иншого — для життя.

Стрілянина затихла зовсім. Борух підійшов до розбитого вікна, в яке тягло сирістю та холодом. В очи йому кинулася нерухома фігура чоловіка, який ніби прикипів до телеграфного стовпу. Не можна було розібрати: живий чи мертвий й лиш темна пляма біля ніг з острогами наче повідала справжню, жорстоку, неумолиму правду.

III.

По дорозі наближалися якісь люде. Хто вони, Борух угадати не міг, але відчував їх недобрість.

— Не приятелі вони.

Страшними вони здалися йому. Ще більш страшними ніж москалі-большевики, ніж козаки, від яких ледве урятував Рахиль.

Козак заворушися на соломі, застогнав.

Борух був кинувся до нього, думав помогти може чим треба, коли козак встав і хитаючись, притримуючись за стіл, за піч, рушив до дверей.

Борух окамянів. Він відчував, що зараз має трапитися щось особливе, незвичайно страшне. Зі страхом дивився він у слід зникшому в сінях козакові.

З оціпіння вивели голоси, такі далекі, ніби з того світу.

— Гей, жиде! Чи є хто в хаті ще з мазепинців?

Борух озирнувся, не знаючи, що сказати. Він і радів і боявся. Радість, бо бачив золоті. ногони на плечах. Йому здалося, що прийшов старий порядок з цими офіцирами, спокій той, якого давно не знав, а зі спокоєм вернеться і Рахиль. Бо він же вже старий. Требаж комусь, доглєдіти старість його одинокую.

— Чогож мовчиш?

— Нема, нема... нікого, я один, старий, бідний жид!

Щось стрельнуло, знявся галас, тупотіння й знов стрілянина.

— Ах ти жидівська морда — й горяче щось облило голову, завертілась хата в голові, щось стріляло ще й раптом затихло, потемніло все навколо, світ десь провалився.

Слідом за Борухом упав козак стискаючи рушницю. Побідники упевнившись, що зроблено все гаразд, покинули корчму.

— Бач, жидова чортова! Питаюся, хто є, каже нема нікого.

На возі з добрими кіньми лежали два тілько що поранених козаком офіцири „спокою", як думав Борух.

Надходив вечір. Десь зірвався вітер, пролітав крізь вікна темні плями, й сумно заспівував у холодному комині.

Борух з козаком лежали поруч, зкошені одними й тими-ж.

Стрілянини не було чуть, а шлях замовк наче на віки, так тихо та безлюдно було на ньому.

В. Бобрів.

Paris, 3. IV., 24.

З українського життя в Америці.

ШИКАГО, ІЛЛ.

Укр. Ам. Горожанський Клюб при роботі.

Дехто з поза шикаговських українських кольоній думає певно, що шикаговське єдиновласте і монархізм припинили у нас всю народну роботу, бож тут саме центр, з якого вийшла ся хрія, що стільки шкоди принесла укр. суспільству в Америці. Та так зле не є. В Шикаго на північній стороні міста, себто там, де міститься монархістичне гнізо, є ще горстка людей, є товариства, що більше думають про народну працю як про українського монарха.

Одним з таких товариств є Укр. Ам. Гор. Клюб, про який хочу написати кілька слів з нагоди 5-літнього його істнування. Зорганізовано його 30. жовтня 1921. Почин до зорганізовання дали отсі укр. гром. і амер. ситезени: М. Яворськйи, Й. Яворський, І. Марущак, М. Поляк, др. М. Сіменович, Й. Канюк, М. Майорчак і инші, яких імен не хочу споминати, бо треба би їх хиба напятнувати, як тих, що пізнійше старалися сей клюб розбити. Всі вони перейшли до монархістичної групи.

Згаданий клюб, як і всі инші наші товариства пережив богато кріз і був вже і над берегом пропасти. Та завдяки працьовитим, витревалим і енергічним одиницям, які від початку до нині стоять при ньому непохитно, сей клюб скріпився і є нині світилищем міста Шикага. Сими одиницями, що піддержували клюб, були: нинішний предсідатель М. Яворський, заст. предсідателя Й. Канюк, секретар Мих. Поляк, секретар Мих. Фтомин, скарбник Д. Кузьма і контрольори: М. Майорчак, І. Марущак і М. Петрів. Спершу сей клюб льокувався в бувшім домі „Укр. Дженерал Стемпінґ Ко." при Шикаго вул., а згодом перенісся до галі при церкві при вул. Оклей і Райс, де льокується й до нині. Діяльність сего клюбу в Шикаго знана вже широко так з боку політичної роботи в Шикаго, як і з боку укр. нар. роботи та жертвенности на народні цілі. Кілька разів жертвував він поважні суми на старокраєві цілі і тутейші, а між иншим дав 150 дол. на будову укр. школи при громаді св. о. Николая. Свою 5-літну річницю відсвяткував сей клюб дуже культурно: вічем, концертом і балем в неділю 24. жовтня 1926 в гали при церкві св. Николая. Віче було уряджене з приводу виборів. Говорили бесідники американські і кандидати на урядників повітових. Привитав бесідників в англ. мові о. Ф. Тарнавський. Коротенько про життє і діяльність клюбу передав присутним підписаний. На святі грала молодеча банда укр. пластунів під батутою д. І. Барабаша. З нагоди своєї 5-літної річниці клюб купив для сеї банди за 150 долярів величавий посріблений бас-сузафон, а предсідатель М. Яворський вручив на сцені сей бас банді з гарними словами, заявляючи, що клюб бачить в молодежи нашу будучність, тому для молодіжи жертвує сей дарунок. Куплети, пісні та малий водевіл виконали влучно дд. Д. Атаманець і Татарів. За сим слідував баль і гарні культурні товариські забави до пізної ночи. Як мені відомо, часть доходу з балю піде через Обеднанне на старокраєві цілі.

Клюб нині має около 200 членів. Всі без клопотів дістають через клюб амер. горожанські папери, бо секретар д. М. Поляк не жалує часу, щоби всі справи точно і совісно полагодити.

Крім сего час від часу уряд старається о американських учителів, що приходять і дають виклади з американської історії та інформують про горожанські права. Шикаговська кольонія горда, що має такий клюб, який працює для добра наших братів в старім краю і для добра Українців тут замешкалих, а головно для добра тих молодих поколінь, що вже здається доля їм судилася остати тут і дітей своїх тут виховувати.

Степан Мусійчук,
член Клюбу.

АКРОН, ОГАЙО.

Свято Івана Франка.

То нічого, що наша громада маленька, бо й вона хоче стати важненькою. А коли вже не важненькою, то хоч не хоче остати позаду других. От тому і ми взялися віддати честь нашому ґенієви Іванови Франкови.

Дня 25. листопада відправив наш парох о. Коритовський в присутности другого священика панахиду за душу І. Франка та за погибших в часі нашої визвольної війни героїв. Панахида була відправлена над гарно збудованою могилою. Над могилою повівали американські прапори, а при вході до церкви українські: прапори Братства У. Н. Союза і „Провидіння".

По панахиді о. Коритовський виголосив довгу промову, якою зрушив всіх присутних до сліз. По промові священик з церковним урядником перейшлися між вірними і зібрали $26 на памятник Івана Франка.

На прикрасу могили зложили $16.75, з чого остало $15.40.

Разом остало $41.40. Гроші ті розділено в той спосіб: $20 на памятник Франка а $20 на допомогу його рідні. Остало $1.40, до яких один з учасників додав 10 ц. і разом $1.50 вислано як наш податок до Обеднання. До Обеднання вислано рівнож і згаданих $40.

Жертвували по $1: Омелян Мельник, М. Українець, М. Сорока, Андрій Ільчишин, Кулявич Онуфрій, Кривуц Теодор, Галамай Павло, Славич, М. Іванцьо, Іван Зепко, Еліх Зепко, Остров, М. Борович; по 50 ц.: Гері Шпак, Гері Гнатів, Володимир Новосельський, Гері Гаврилів, Стефан Пільо, Григорій Стеців, Стефан Козловський, а Огар 25 ц.

Щира подяка тим Українцям, що віддали пошану нашому ґенієви та зложили жертви, щире спасибіг. А тим, що зневають Франка, дай Боже більше розуму, бо вони не знають, що чинять.

Громадянин.

ЖАРТИ.

Молодий чоловік: Я хотів би просити у вас руки вашої дочки.

Мати: Дуже радо, пане інжинір, хоч мені прикро приходиться розлучатися з нею. Ще й мушу признатися вам, що нас тамтого тижня стрінуло велике нещастя: ми втратили весь маєток.

Молодий чоловік: Коли так, ласкава пані, то я самособою, беру назад моє предложення. Я не можу бути такий нелюдяний, щоби ще більше унещасливлювати вас, цебто, щоби позбавити вас вашої дочки.

—o—

Перша робота.

Власник великої фірми пішов особисто приглянутися, як працюють його урядовці. Приступає до малого хлопця в одній з кімнат і питається: — А тобі, мій хлопче, яку роботу призначив шеф?

Хлопець (збентежено): Шеф сказав мені, що покищо не маю нiщо робити, лише завчасу будити його, коли вже пан будуть недалеко його офісу.

—o—

— Хлопче, ти чого плачеш?

— Бо мені зимно.

— Чогож бігаєш по дворі, коли тобі зимно?

— Бо я все дістаю печене яблоко, коли мені зимно.

—o—

— Не уявляєте собі, пане редактор, що за гарні поезії пише мій синок. А мусите знати, що він зачав щойно тринацятий рік!

Не тратьте надії, ласкава пані...

— Та я не зовсім не трачу.

— Кажу, не тратьте надії, бо коли йому щойно тринацятий рік, то поезію можете з нього буком вигнати.

—o—

— Не знаю, як ти можеш так дешево продавати коші. Я краду лозину з над ріки, але так дешево продавати я не можу.

— Ну, знаєш: я краду готові коші.

—o—

— Добре, що вас стрічаю! Маю вас поздоровити, але від кого, то я вже забув!

—o—

Бернард Шов одержав недавно від одного товариша листа, від якого вже довгі літа не діставав ніякої вістки. Приятель повідомляв Б. Шова, що одержав посаду у секретаріяті Ліґи Націй. Бернард Шов якстій післав йому відповідь, яка зачиналася словами: „Любий Джане! Дуже врадувало мене, що я одержав такі веселі вістки від тебе. Я вже думав, що ти помер, бо так довго нічого не чув про тебе. Та замісць того довідуюся, що тебе лише похоронили". — З тих слів виходилоби, що жартун Шов не вірить дуже у життєву силу Ліґи Націй.

—o—

В Розгарі красноріччивости.

Навіть найбільшим бесідникам може приключитися, що в розгарі красноріччивости наговорять дурниць. Таке притрапилося славному правникові й адвокатові Ґаетанові Манфредо. Той славний бесідник бороннячи клієнта, хотів як найліпше переконати суддів про його невинність і закінчив свою промову таким зворотом: „Мій клієнт впав жертвою власної легкодушности. Сам чесний, вірив у чесність усіх, з ким мав до діла. Покладав цілу свою надію на людей часто найгірших і злочинців. Більше не скажу нічого, долю того клієнта віддаю у ваші руки, пресвітлі судді, він має до вас повне довіря.

МАТИ.

Ми радо клонимо голови перед визначними людьми, — забуваючи, що в девятьдесять пятьох випадках на сто признання і пошана належиться не так нашим героям, як їх матерям, які не тільки що привели їх на світ серед неописаних болів і страждань, але які також, своєю любовю і невтомним чуванням над ними, вивели їх в люде.

Богато, дуже богато визначних людей, коли запитано їх, кому вони завдячують свої успіхи в життю, відповідали без найменшого вагання, що своїм матерям. Коли переглянемо біографії славних людей, то побачимо, що майже всі вони мали добрих, свідомих, люблячих матерей. Не один муж слави признався, що колиб не опіка його матері, він ніколи був би не осягнув таких успіхів в життю, які осягнув. Богато таких славних людей в своїй молодости зійшли були з правої дороги і навернулися назад тільки завдяки любови та опіці їх материй.

Славний англійський священик Мургавз в молодих літах попав був у зле товариство. Він покинув родинний дім і віддався цілковитій роспусті. Батько його з журби пішов до гробу, а мати передчасно постарілася. Брати і сестри відцуралися його і ніколи навіть не згадували його імени. Але сталося, що одного разу він, знайшовшися в дуже прикрім положенню, зайшов до дому. Брати його і сестри стали проти нього і хотіли викинути його з хати. Але мати, взявши його за руку, промовила ласідним, повним любови голосом:

— Сину, брати твої і сестри проти тебе. Вони хочуть вигнати тебе з хати. Але я не позволю на се. Ти моя дитина і я нікому не позволю знущатися над тобою. Ти можеш остати з нами так довго, як тобі подобається.

Любов матері так поділала на блудного сина, що він покаявся щиро, пішов до школи і вкінці став одним з найславнійших священиків в Анґлії.

—o—

Любов матері до дитини прекрасно зображена в отсій леґенді:

Один жовнір залюбився в гарній і богатій, але дуже жорстокій дівчині, яка не любила його мами. Коли одного разу він присягався, що для її любови зробить все, що вона йому прикаже, вона сказала:

— Коли ти любиш мене, то принеси мені серце твоєї мами.

Найблищої ночі жовнір пішов виконати припоручення своєї любки. Він замордував маму, виняв її серце і побіг темними вулицями до дому дівчини. Але по дорозі спотикнувся і впав. В тім з крівавого серця його матері видобулись слова повні любови і тривоги:

— Сину мій, ти зранив себе?

Так, навіть вбивство не могло вбити матірної любови.

—o—

Один президент Злучених Держав, будучи студентом, відзначався великою здібностю в школі. Коли укінчив університет, отримав в нагороду золоту медалю. Коли президент університету вручив йому медалю, він пішов чим скорше до своєї матері, вдови, пришпилив їй медалю на груди і сказав:

— Мамо, ся медаля тобі належиться. Колиб не твоя любов і опіка, я ніколи не здобув би її.

—o—

Велике признанне і пошана належиться матерям, які гідно виховують своїх дітей. І ми бачимо, що чим нарід культурнійший, тим більша пошана в нього до материй. Бачимо також, що чим благороднійша, чим краща людина, тимбільша в неї пошана не тільки до своєї матері, але до материй взагалі.

З українських визначних людей здається, що ніхто не відносився до материй і материнства з більшою пошаною, як Тарас Шевченко. В його поезіях повно прекрасних висловів про матері, про їх долю та про їх любов до дітей. В своїй поезії „Матері" він таке говорить про красу материнства:

„У нашім раю, на землі,
Нічого кращого немає,
Як тая мати молодая
З своїм дитяточком малим".

А про гірку долю матері, яка, виховавши дітей, остала на старість сама-самою, Шевченко говорить:

„Літа минають,
Потроху діти виростають,
І виросли і розійшлись...
А ти осталася, небого,
І не осталося нікого
З тобою дома. Наготи
Старої нічим одягти
І витопити зимою хати;
А ти не здужаєш і встати,
Щоб хоч вогонь той розвести;
В холодній молишся оселі
За них — за діточок...

А про молоду маму, яка привела на сівт першу дитину і яка дорожить нею над усе в світі та чекає нетерпеливо, коли вперше почує з її уст слово „мамо", говорить:

„А воно таке маленьке, —
Воно ще й не лазить;
І коли-то воно буде
Гратись, і промовить
Слово „мамо", — великеє,
Найкращеє слово!"

Так, слово „мама" є справді найкраще слово.

Один англійський часопис оголосив нагороду для того, хто подасть найкраще слово в людській мові. Нагороду виграла мала дівчинка — сирітка. Вона подала слово „мама".

—o—

Нема кращого слова, як слово „мама", нема більшого приятеля, як мати, нема між людьми більшої любови, як любов мами.

Коли Ісус висів на хресті, Він поглянув на свою Матір Діву Марію, яка стояла під хрестом і терпіла разом з своїм Сином. Побіч Неї стояв Його улюблений ученик Іван. І промовив до них Ісус:

— Жено, ось син Твій. Сину, ось мати Твоя! Люби його, Мати Моя, доглядай, стережи, як свого сина. А ти, мій ученику, будь Її сином, люби Її синівською любовою!

Бо хіба може бути щось кращого, взнеслійшого, чистійшого, як щира любов між матірю і дитиною?

—o—

Великий довг винен кождий з нас своїй матері — довг любови, відданости, опіки. Хай ніхто з нас не забуває на се, без огляду на те, якого ми віку і якого ми стану. Не забуваймо, що будь наша мати стара віком і поглядами, будь вона найзвичайнійшою жінкою — вона наша мати, і все, що в нас є доброго, гарного, благородного, ми отримали в першій мірі від неї.

Не забувайте своєї матері —
Бо хто матір забуває,
Того Бог карає,
Чужі люде цураються,
В хату не пускають.

С.